

Doğruluk

Yalancılık ne kadar kötüyse, doğruluk da o kadar iyi, güzel ve faziletlidir. Peygamber efendimize olgunluğun alameti sorulduğunda **(Doğru konuşmak ve doğrulukla iş yapmaktır)** buyurdu. (İmam-ı Gazali)

Hazret-i Lokmana, (Bu dereceye ne ile kavuştun?) diye sual ettiler. (Doğruluk, emanete riayet ve bana gerekmeveni bırakmakla) diye cevap verdi. Seyyid Abdülkadir Geylani hazretleri, "Bu işe başladığınızda, temeli ne üzerine attınız? Hangi ameli esas aldınız da böyle yüksek dereceye ulaştınız?" diye soranlara buyurdu ki: (Temeli doğruluk üzerine attım. Hiç yalan söylemedim. İçim ile dışım bir oldu. Bunun için işlerim hep rast gitti.)

Bütün kötülüklerin esası yalandır. Peygamber efendimizin en sevmediği huydur. Yalan söylemek haramdır. Ancak üç yerde caizdir. Harpte, iki müslümanı barıştırmak için, hanımı ile iyi geçinmek için. Din düşmanlarının zararından korunmak veya müslümanları korumak için yalan söylemek caizdir. Zalimden, bir müslümanın bulunduğu yeri, malını, günahını saklamak caizdir. İki müslümanın, karı-kocanın arasının açılmasını önlemek için, malını korumak için, müslümanın sırrını, aybını meydana çıkarmamak için ve bunlar gibi haramları önlemek için yalan caiz olur, ölmek için leş yemeye benzer. İyiliğe vesile olan yalan, fitneye sebep olan doğrudan makbuldür.

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Yalan üç yerde caizdir: Harpte, zira harp, hiledir. İki müslümanı barıştırmak için, birinden diğerine iyi söz getirmek. Hanımını idare etmek için.) [İbni Lal]

(Kötü şeyler irtikab eden, bunları gizlemeye çalışsın!) [Hakim]

Büyükler yalan söylemek icap ettiği yerde, sözün manasını değiştirerek, doğru söylemeyi tercih etmişlerdir. Muaz ibni Cebel hazretleri, vazifesinden dönünce, hanımı (Bu kadar çalıştın, zekat topladın, bize ne getirdin?) dedi. O da, (Beni gözeten vardı, bir şey getiremedim) dedi. O, Allahü teâlâyı kastetti. Hanımı ise, Hazret-i Ömer'in onu kontrol eden birini gönderdiğini sandı. Hanımı, Hazret-i Ömer'in evine gidip, kızarak, (Muaz, Resulullahın ve Ebu Bekr-i Sıddıkın yanında emin idi. Siz niçin onun peşine adam takıyorsunuz?) dedi. Hazret-i Ömer, Hazret-i Muaz'dan işin aslını öğrenince güldü ve hanımına vermesi için ona bir miktar hediye verdi.

Doğruluk ve doğru söz, dinimizin esasındandır. Fakat büyüklerimiz, **(Sözün doğru olmalı, ama her doğruyu her yerde söylememelidir!)** demişlerdir. Ulu orta, köre kör, sağıra sağır demek uygun olmaz. Dünya ve ahirete yaramayan doğruyu söylemekte ise zaten fayda yoktur. Denizde su, ormanda ağaç, çölde kum olur) demek doğrudur. Fakat boş sözdür. Bu doğru söz insanların içinde beş on kere tekrar edilirse ona deli derler. Dokuz köyden kovulmamak için doğruyu dinimizin emrine uygun söylemelidir! Mesela hırsız, ahlaksız, hain insan kötüdür. Bunu ıslah için (Sen ahlaksızsın) denirse kabul etmez. Dokuz köyde böyle konuşursak, her köyden kovuluruz. İyi ahlakın güzelliği anlatılarak kötülükten vazgeçirmeye çalışılır.

Kaynak: Dinimizislam.com sitesi